Lukutaitokoulutusta koskeva lainsäädäntö

Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet -koulutuswebinaari 13.11.2026

Laura Ruuskanen, työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lukutaitokoulutuksen järjestäminen 1.1.2027

- 1.1.2027 lukien kunnan työvoimaviranomaisen uutena tehtävänä on järjestää lukutaitokoulutusta
  - Laki kotoutumisen edistämisestä 27 §: ”Työvoimaviranomainen vastaa siitä, että sen toimialueella on tarjolla suomen- ja ruotsinkielistä kotoutumiskoulutusta ja lukutaitokoulutusta sen toimialueella asuvien kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen ja työllistymisen tarpeita vastaavasti.”
- Lukutaitokoulutus järjestetään työvoimakoulutuksena.
- Koska kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen järjestämisvastuu on jatkossa kokonaan kunnilla, vapaan sivistystyön kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen ohjaus- ja valtionosuusjärjestelmä on purettu.
  - Vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat jatkossakin toimia kotoutumislain mukaisen kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen toteuttajina riippuen siitä, minkä koulutuksen tuottamistavan työvoimaviranomainen valitsee.
  - Lisäksi vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat edelleen järjestää muita kielitaitoa, lukutaitoa ja kotoutumista edistäviä koulutuksia.

Työvoimakoulutuksessa huomioitavaa

- Työvoimakoulutuksesta säädetään työvoimapalveluiden järjestämislain 7. luvussa.
- Työvoimaviranomainen päättää työvoimakoulutuksen tuottamistavan (kunnan oma tuotanto, ostopalvelu, in house).
- Työvoimakoulutuksen järjestävä työvoimaviranomainen päättää opiskelijavalinnasta.
  - Työvoimakoulutukseen voidaan valita henkilöasiakas (ei tarvitse olla työtön tai työnhakijaksi rekisteröitynyt; heidänkin kohdallaan opiskelijavalinnan tekee kuitenkin aina työvoimaviranomainen).
- Työvoimaviranomainen voi järjestää työvoimakoulutuksena toteutettavaa lukutaitokoulutusta joustavilla malleilla; työvoimakoulutuksen päivittäisestä tai viikoittaisesta vähimmäistuntimäärästä ei säädetä.
- Työvoimakoulutuksena järjestettävään lukutaitokoulutukseen voidaan tarvittaessa valita myös ns. kotoutumisajan ylittäneitä asiakkaita, jos heidän palvelutarpeensa edellyttää sitä.

Lukutaitokoulutuksen rahoitus kunnille

- Lukutaitokoulutuksen rahoitus ohjataan kunnille osana peruspalveluiden valtionosuutta.
- Peruspalveluiden valtionosuus on yleiskatteista eli rahoitus ei ole korvamerkittyä tähän tarkoitukseen; itsehallinnolliset kunnat päättävät rahoituksen suuntaamisesta.
- Lukutaitokoulutuksen järjestämiseen siirretään kunnille peruspalveluiden valtionosuuteen 3,1 milj. euroa.
  - Summa vastaa sitä, minkä verran vuonna 2025 vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen valtion rahoituksesta kohdistui lukutaitokoulukseen (opetus- ja kulttuuriministeriön arvio).

Lukutaitokoulutuksen tavoitteet ja sisältö

Kotoutumislaki, 26 a §

Lukutaitokoulutuksen tavoitteena on edistää kotoutuja-asiakkaan suomen tai ruotsin kielen, luku- ja kirjoitustaidon sekä muun työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavan osaamisen kehittymistä.

Lukutaitokoulutuksen on sisällettävä:

1) suomen tai ruotsin kielen sekä luku- ja kirjoitustaidon opetusta; ja

2) opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja arjen kansalaistaitoihin liittyviä perustaitoja ja valmiuksia.

Opetussuunnitelman perusteet ja lukutaitokoulutuksen seuranta

Kotoutumislaki, 26 a §

Opetushallitus määrää lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan ja todistukseen merkittävistä tiedoista. Koulutuspalvelun tuottajan on laadittava perusteiden pohjalta suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta.

Lukutaitokoulutuksen osalta seurataan vähintään koulutuksessa saavutettua kielitaitoa, työllistymistä sekä siirtymistä ja ohjausta työllistymistä ja kotoutumista edistäviin palveluihin.

Huomioita aikuisten perusopetukseen liittyen

- Kotoutumispalvelu-uudistuksen yhteydessä ei tehty muutoksia perusopetuslakiin.
  - Aikuisten perusopetuksen rakenne, sisältö tai rahoitus eivät muutu.
  - Edelleen aikuisten perusopetuksessa on mahdollista järjestää lukutaitovaihetta.
  - Edelleen aikuisten perusopetusta voidaan järjestää 40 vuotta täyttäneille.
- Aikuisten perusopetukseen liittyy 1.1.2027 voimaan tuleva kotoutumislain muutos, jonka mukaan **työttömyysetuudella tuettu kotoutumislain mukainen omaehtoinen opiskelu** aikuisten perusopetuksessa rajataan pääsääntöisesti alle 40-vuotiaisiin. Perustellusta syystä työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu on mahdollista myös tätä vanhemmille kotoutuja-asiakkaille. (Kotoutumislaki 30 § 3. mom)
  - Tavoitteena on, että työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisena opiskeluna aikuisten perusopetukseen ohjattaisiin pääasiassa nuoria kotoutuja-asiakkaita, jotka tarvitsevat aikuisten perusopetusta (muut pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena järjestettävään lukutaitokoulutukseen ja/tai kotoutumiskoulutukseen).

Kiitos!

laura.ruuskanen@gov.fi